

Ungas inflytande

UNGAS INFLYTANDE I DEN LOKALA BESLUTSPROCESSEN

Ungas inflytande

UNGAS INFLYTANDE I DEN LOKALA BESLUTSPROCESSEN

Upplysningar om innehållet:
Lena Langlet, lena.langlet@skl.se
Victoria Carlsson Wahlgren, victoria.carlsson.wahlgren@mucf.se

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2019
ISBN: 978-91-7585-801-2
Text: Victoria C Wahlgren och Emma Neuman MUCF
i samverkan med Lena Langlet SKL
Illustration: Edward Andersson
Produktion: Advant

Förord

Att främja ungas inflytande över samhällsutvecklingen och möjligheter till delaktighet i politiska beslutsprocesser är ett centralt mål för den svenska ungdomspolitikerna. Rapporten Ungas inflytande är en del av uppföljningen av den ungdomspolitiska målsättningen om inflytande för unga. Rapporten bygger på resultat från en enkätundersökning bland Sveriges kommuner och regioner. Enkäten har utformats gemensamt av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF).

Rapporten syftar till att beskriva det arbete som Sveriges kommuner och regioner bedriver för att stärka ungas möjligheter till inflytande. Detta arbete är centralt för att säkerställa ungas möjligheter att komma till tals. Att unga får ha inflytande i beslut på lokal nivå stärker deras kännedom om och tillit till det demokratiska systemet. Ungas kunskaper och erfarenheter är en resurs som bör tas tillvara i samhällsutvecklingen.

Rapporten visar att kommuner och regioner bedriver en omfattande verksamhet vars syfte är att stärka ungas inflytande. Dialogen mellan lokala beslutsfattare och inflytandeforum ger unga möjligheter att komma till tals. Samtidigt är det vanligt att ungas åsikter och kunskaper inte tas med när beslut fattas på lokal nivå. Därtill saknar en majoritet av kommunerna och regionerna ett övergripande styrdokument för ungdomspolitikerna. Ungdomsfrågorna behöver kunna planeras långsiktigt, utvärderas kontinuerligt och underlättas av om det finns styrdokument med uppföljningsbara mål för arbetet.

Ungas möjligheter till att föra dialog med lokala beslutsfattare har ökat de senaste fyra åren. Samtidigt sker dialogen i mindre utsträckning i nära anknytning till beslutsfattandet och det verkar som att unga inte har fått en ökad reell påverkan på de beslut som fattas. Denna bild överensstämmer med ungas egen syn på möjligheter till inflytande. I MUCF:s fokusrapport för 2019 framkommer att många unga upplever att avståndet till politiska beslutsfattare är stort. Därför är det viktigt att fortsätta och utveckla arbetet med ungas inflytande på lokal nivå. Detta för att säkerställa att ungas röster tas tillvara och att deras inflytande har större inverkan på de beslut som i slutändan fattas.

Rapporten har tagits fram på avdelningen för utredning på MUCF av Victoria C Wahlgren och Emma Neuman i samverkan med Lena Langlet på SKL.

Stockholm i november 2019

Staffan Isling
Vd

Lena Nyberg
Generaldirektör

Sveriges Kommuner och Landsting

Myndigheten för civilsamhälles
och ungdomsfrågor

Innehåll

- 6 Sammanfattning

- 8 Kapitel 1. Inledning
- 8 Syfte
- 8 Enkätundersökningens genomförande och resultatredovisning

- 10 Kapitel 2. Ungas inflytande på kommunal och regional nivå
- 10 Metoder och verktyg i arbetet med ungas inflytande

- 12 Kapitel 3. Inflytandeforum
- 12 Många kommuner och regioner har inflytandeforum
- 12 Ungdomsråd är den vanligaste formen av inflytandeforum
- 13 Inflytandeforum ska ge unga kunskap om demokrati och möjlighet att påverka
- 14 Inflytandearbetet är en del av ordinarie verksamhet
- 16 Inflytandeforumen når inte alla grupper i samma utsträckning
- 18 Andra verktyg för inflytande

- 19 Kapitel 4. Ungas inflytande i beslutandeprocesser

- 24 Referenser

Sammanfattning

Rapporten *Ungas inflytande, Ungas inflytande i den lokala beslutsprocessen* syftar till att beskriva det arbete som Sveriges kommuner och regioner bedriver för att stärka ungas möjligheter till inflytande. I rapporten redogörs för, dels de verktyg och metoder som kommunerna och regionerna använder i sitt inflytandearbete, dels i hur stor utsträckning unga ingår i beslutandeprocesser.

Rapporten bygger på resultat från en enkät som under våren 2019 skickades ut till Sveriges kommuner och regioner. Enkäten har utformats gemensamt av SKL och MUCF. I rapporten används också resultat från en liknande enkät som SKL genomförde 2015. Det gör det möjligt att beskriva om och hur kommunernas och regionernas inflytandearbete förändrats de senaste fyra åren. Nedan redovisas de huvudsakliga resultaten och slutsatserna från rapporten.

När det gäller de verktyg som kommunerna och regionerna använder i sitt inflytandearbete visar resultaten att:

- › Sju av tio av Sveriges kommuner och regioner arbetar med ungas inflytande. Dock saknar en majoritet (sex av tio) ett övergripande styrdokument för ungdomspolitik och det är färre som har ett sådant 2019 jämfört med 2015.
- › Varannan kommun och region har ett eller flera inflytandeforum för unga. Forumen syftar främst till att ge unga kunskap om den demokratiska processen och möjlighet att påverka i ungdomsfrågor. Inflytandeforumen är en del av den ordinarie verksamheten och stöds främst genom hjälp från en tjänsteperson och tillgång till möteslokaler.
- › Var tredje inflytandeforum har en jämn könsfördelning bland deltagarna, men det är betydligt vanligare bland flickor än bland pojkar att engagera sig i ett inflytandeforum. I en majoritet av forumen finns personer med utländsk bakgrund, medan kommunerna och regionerna överlag är osäkra på om personer med funktionsnedsättning deltar i inflytandeforumen.
- › Många kommuner och regioner (sex av tio) använder Lupp och andra enkäter för att fånga upp ungas åsikter.

När det gäller i vilken omfattning unga ingår i beslutandeprocesser visar resultaten att:

- Hälften av kommunerna och regionerna för dialog med unga inför beslut som särskilt berör unga. Var tredje kommun och region för inte dialog med unga vid några beslut. Ungas möjligheter till att föra dialog med lokala beslutsfattare har ökat de senaste fyra åren.
- Dialogen mellan unga och lokala beslutsfattare är inte primärt utformad efter eller relaterad till beslutsprocessen och beslutsfattandet. Det har skett en förändring över tid vad gäller sammankoppling mellan dialogen och beslutsprocessen. Dialogen med inflytandeforumen var mer nära sammankopplad med beslutandeprocessen för fyra år sedan än idag.
- Fyra av tio kommuner och regioner uppger att de är osäkra på om unga har en faktisk påverkan på beslutsfattandet. I de fall som unga har haft inflytande på de beslut som fattas berör besluten främst kultur och fritid samt ungdomsaktiviteter. Det är färre kommuner och regioner som idag uppger att inflytandeforumen aldrig påverkar beslut i jämförelse med för fyra år sedan.

Inledning

I målen för den svenska ungdomspolitiken fastslås att unga har rätt till ”inflytande i frågor som har betydelse för samhället i stort” och att de ska få vara ”delaktiga i politiska beslutsprocesser” (Prop. 2013/14:191, s. 20–21). Det arbete som Sveriges kommuner och regioner genomför för att säkerställa och stärka ungas inflytande i den lokala beslutandeprocessen är en viktig del i att uppnå de ungdomspolitiska målen om ungas delaktighet och inflytande.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och 2014 års Demokratiutredning (SOU 2016:5) utformade och genomförde under 2015 en enkätstudie. Studien syftade till att kartlägga om och på vilket sätt Sveriges kommuner, landsting och regioner arbetade för att stärka ungas delaktighet och inflytande. Enkätsvaren sammanställdes i en rapport om ungas delaktighet (se SKL 2015). Under 2019 har SKL och myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) gemensamt utformat en uppföljande enkät om ungas inflytande: Ungas politiska deltagande 2019. Enkäten har sin grund i och bygger vidare på den enkätstudie som genomfördes 2015.

Syfte

Denna rapport syftar till att sammanställa och analysera resultaten från enkätsvaren i enkäten Ungas politiska deltagande 2019. I rapporten beskrivs om och hur kommuner och regioner arbetar med ungas inflytande, vilka former och metoder de använder i sitt arbete och i hur stor utsträckning unga ingår i beslutandeprocesser. Rapporten beskriver också hur kommunernas och regionernas arbete med ungas inflytande förändrats mellan åren 2015 och 2019, genom att resultaten från 2015 och 2019 års enkäter jämförs.

Enkätundersökningens genomförande och resultatredovisning

Enkäten skickades via SKL ut till landets samtliga kommuner och regioner den 6 maj 2019 och stängdes den 30 juni 2019. 243 kommuner och 17 regioner har besvarat enkäten. Tabell 1 presenterar svarsfrekvens för olika kommungrupper och för regionerna. Totalt sett så har cirka åtta av tio kommuner och regioner svarat på enkäten. Svarsfrekvensen uppgår till 84 procent för kommunerna och är något högre, 85 procent, bland regionerna.¹ Högst svarsfrekvens har storstäder, där samtliga tre storstäder har svarat på enkäten.

Not. 1. Detta inkluderar både partiella och fullständiga svar. När enbart fullständiga svar beaktas är svarsfrekvensen 82 procent.

TABELL 1. Svarefrekvens för kommungrupper och regioner

	Antal	Svarefrekvens
Storstäder	3	100
Kommuner i glesbefolkad region	16	94
Varuproducerande kommuner	54	93
Större städer	31	87
Turism- och besöksnäringkommuner	20	85
Pendlingskommuner	51	82
Förortskommuner till storstäderna	38	82
Kommuner i tätbefolkad region	35	80
Förortskommuner till större städer	22	73
Glesbygdskommuner	20	70
Samtliga kommuner	290	84
Regioner	20	85

Svarefrekvensen är lägst för glesbygdskommuner och förortskommuner till större städer. I de grupperna har ungefär sju av tio kommuner besvarat enkäten. Då svarefrekvensen är hög i samtliga kommungrupper och inte skiljer sig nämnvärt mellan grupperna har enkätsvaren inte viktats för att kompensera för skevhet i bortfall.

I den bortfallsanalys som gjorts framkommer att få av enkätens frågor har högt partiellt bortfall. Exempelvis har 141 kommuner och regioner angett att de har inflytandeforum och av dessa så har som mest 6 stycken (4 procent) valt att inte besvara en av de uppföljande frågorna som berör inflytandeforum. Det delvisa bortfallet är högst för den fråga som berör huruvida policyn för området ungdomspolitik har uppdaterats sedan den antogs. 82 procent av dem som har en policy har besvarat frågan, vilket innebär ett bortfall på 18 procent. Detta bör beaktas i tolkning av resultaten för den specifika frågan.

Rapporten tar sin utgångspunkt i och har för avsikt att beskriva resultaten av 2019 års enkät. För de enkätfrågor där det är möjligt, studeras också skillnader mellan hur kommunerna och regionerna svarat år 2015 och 2019.² I figurerna presenteras samtliga resultat. Med andra ord förekommer både statistiskt och ej statistiskt signifikanta skillnader mellan åren. I löptext diskuteras enbart de fall då skillnaderna är statistiskt signifikanta.³

Not. 2. Svarefrekvensen i 2015 års enkät var 78 procent (SKL 2015).

Not. 3. Statistisk signifikans mäts i denna rapport på 95-procentsnivå.

Ungas inflytande på kommunal och regional nivå

Det här kapitlet beskriver hur kommunerna och regionerna arbetar med ungas inflytande. Dels redogörs för de metoder kommunerna och regionerna använder för att erbjuda unga möjligheter till inflytande, dels beskrivs om och hur unga ges inflytande i beslutandeprocesser.

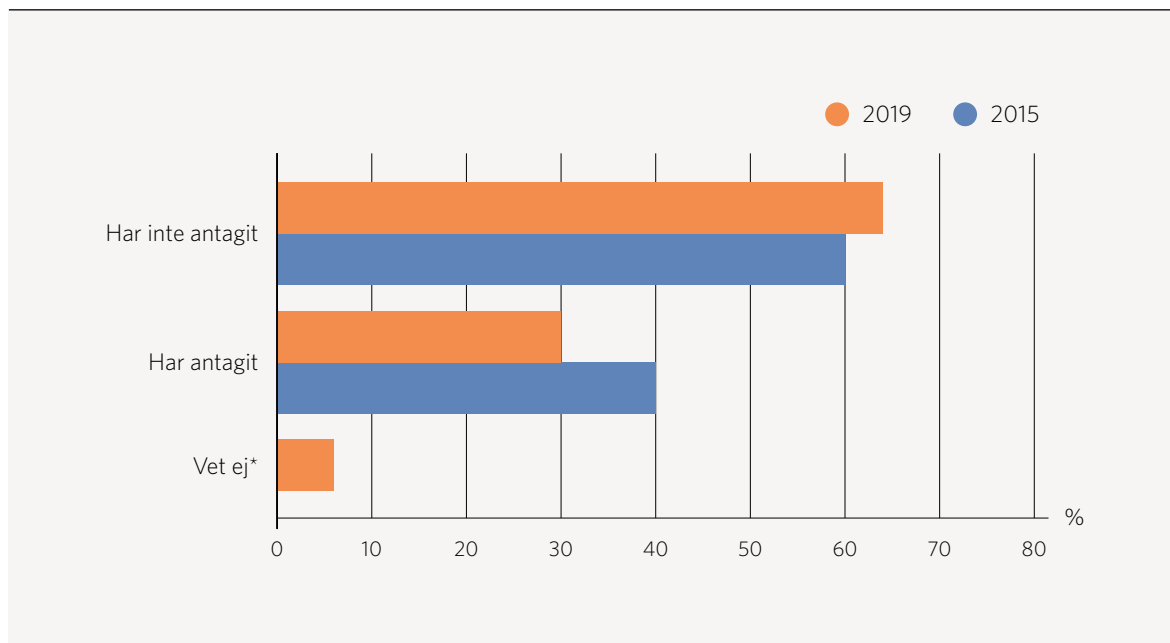
Metoder och verktyg i arbetet med ungas inflytande

Majoriteten av Sveriges kommuner och regioner arbetar i nuläget med ungas inflytande på lokal nivå. Sju av tio (228 stycken) kommuner och regioner uppger i enkäten att de använder olika metoder för att stärka ungas inflytande. Ungefär lika många (226 stycken) har en tydlig uppfattning om var i kommunen/regionen som ansvaret för ungas delaktighet har sin hemvist. Ansvaret är i lika stor utsträckning placerat på förvaltningsnivå som ledningsnivå i kommunerna/regionerna. Nedan redovisas mer utförligt de olika metoder och verktyg som kommunerna och regionerna använder i sitt inflytandearbete.

En majoritet saknar styrdokument för ungdomspolitik

Ett sätt att skapa inflytande för unga på lokal nivå är att kommuner och regioner formulerar styrdokument för ungdomspolitiken. I dagsläget saknar en majoritet av Sveriges kommuner och regioner en policy för området ungdomspolitik. Av de 260 kommuner och regioner som besvarat enkäten uppger ungefär sex av tio att de inte har en policy för ungdomspolitik. De flesta av dem, sju av tio, har inte heller haft en sådan policy tidigare. Knappt var tredje kommun/region har antagit en policy för ungdomspolitik. När svaren från 2015 och 2019 års enkäter jämförs så pekar resultaten i riktningen att färre kommuner har en policy för ungdomspolitik idag jämfört med för fyra år sedan. Andelen kommuner/regioner som uppger att de har en policy har minskat något från fyra av tio till tre av tio.

DIAGRAM 1. Policy för ungdomspolitik, efter år (%)

* Vet ej var inte inkluderat som svarsalternativ år 2015.

Vad gäller tidpunkten för när policyn för ungdomspolitik antogs så är tendensen att fler har policys som antagits längre tillbaka i tiden. Fyra av tio av de kommuner/regioner som har en policy uppger att den antogs för mer än sju år sedan (år 2012 eller tidigare). Endast två av tio har antagit policyn under de senaste två åren (2018 eller 2019).

Vidare uppger cirka hälften av kommunerna/regionerna att de har uppdaterat policyn för ungdomspolitik efter det att den antogs.⁴ Knappt hälften av dem som uppdaterat policyn har gjort det under de två senaste åren.

Not. 4. Endast 63 av de 77 kommuner/regioner som har en policy har besvarat frågan, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 82 procent.

Inflytandeforum

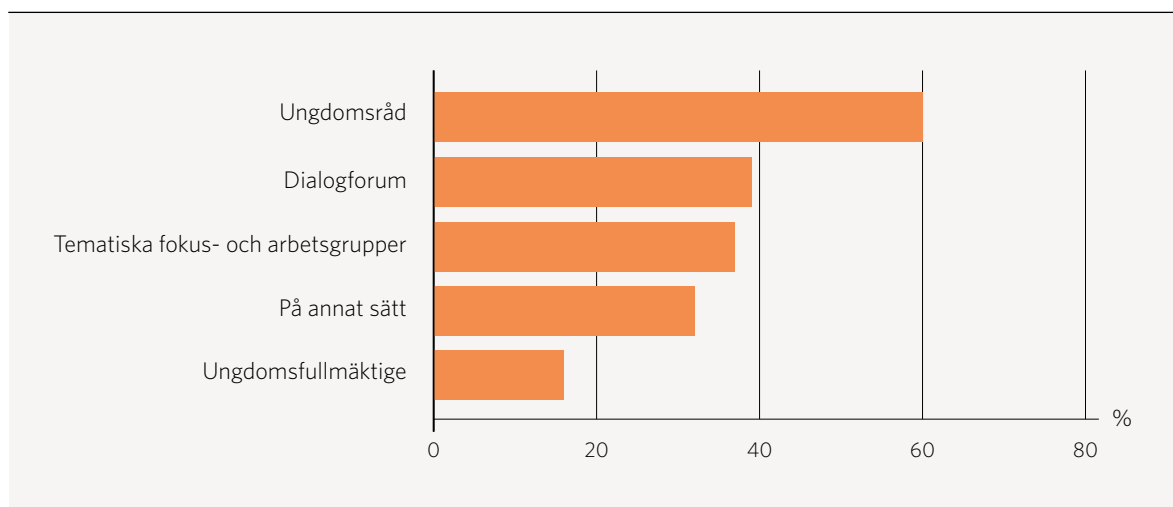
Många kommuner och regioner har inflytandeforum

Kommunerna och regionerna kan stärka ungas inflytande genom att skapa forum för dialog mellan unga och beslutsfattare kring kommunala och regionala frågor. Sådana forum brukar benämnas inflytandeforum och infattar exempelvis ungdomsråd, ungdomsfullmäktige, dialogforum eller tematiska fokus- och arbetsgrupper.

Ungdomsråd är den vanligaste formen av inflytandeforum

Inflytandeforum kan bedrivas på olika sätt och i enkäten har kommunerna/regionerna därför fått besvara vilka av fem alternativ – ungdomsråd, ungdomsfullmäktige, dialogforum, tematiska fokus- och arbetsgrupper och annat sätt – som bäst beskriver deras inflytandeforum. Den vanligaste förekommande typen av inflytandeforum är ungdomsråd, vilket sex av tio kommuner/regioner uppger

DIAGRAM 2. Typ av inflytandeforum, 2019 (%)

Det är möjligt att ange flera svarsalternativ.

att de har. Något färre, fyra av tio, använder dialogforum och tematiska fokus- och arbetsgrupper. Knappt två av tio har ungdomsfullmäktige. Drygt var tredje kommun/region uppger att forumet är av en annan typ. Exempel på det som kommunerna och regionerna anger under annat sätt är elevråd, dialogforum riktat till en specifik åldersgrupp⁵, ungdomsföreningar och ungdomsstyrelse. Vidare är det vanligt att kommunerna och regionerna har flera typer av inflytandeforum (ungdomsråd, ungdomsfullmäktige, dialogforum och tematiska fokus- och arbetsgrupper) samtidigt. Varannan kommun/region som har inflytandeforum (39 stycken) har minst två olika typer av forum. Knappt två av tio (15 stycken) har tre olika typer av forum.

Inflytandeforum ska ge unga kunskap om demokrati och möjlighet att påverka

I enkäten har kommunerna och regionerna också uppgett vilka syften deras inflytandeforum för unga har. Åtta av tio kommuner/regioner svarar att inflytandeforumens syfte är att ge unga kunskaper om den demokratiska processen och lika många att de syftar till att ge unga möjligheter att påverka i ungdomsfrågor. Ungefär sex av tio kommuner/regioner uppger att syftet är att ge unga möjligheter att genomföra aktiviteter som riktar sig till unga eller att ge dem möjlighet att påverka i beslutsprocesser i fullmäktige eller kommun-/regionstyrelsen. Knappt fyra av tio svarar att inflytandeforumen syftar till att informera unga om aktiviteter som arrangeras av kommunen/regionen.

Ungdomsråd

En form av inflytandeforum där en mindre och avgränsad grupp av unga träffas regelbundet. Dessa arbetar på olika sätt i olika kommuner och har olika uppgifter. Bland de ansvarsområden som förekommer finns exempelvis att arrangera evenemang för unga och besluta om tilldelning av medel. I en del kommuner är det ungdomsrådet som ansvarar för och förbereder de dialogforum som kommunen har. Ungdomsråd har ofta till uppgift att driva ungas frågor och fungera som en länk mellan unga i kommunen och politiker och tjänstepersoner. I en del kommuner fungerar ungdomsrådet också som en formell remissinstans som ges möjlighet att yttra sig i aktuella ärenden.

Ungdomsfullmäktige

En form av inflytandeforum som vanligtvis genomförs en eller ett par gånger per år och som då är öppet för en större grupp av unga. Det som kännetecknar ungdomsfullmäktige är ambitionen att efterlikna kommun- eller regionfullmäktige. Detta kan exempelvis innebära att unga får arbeta med motioner eller medborgarförslag samt debattera budget och fördelning av pengar.

Dialogforum

En form av inflytandeforum där unga under mer öppna former ges möjlighet att träffa politiker och tjänstepersoner och föra fram sina synpunkter och förslag. Formerna för dessa varierar mellan olika kommuner

men det rör sig ofta om större evenemang som återkommer en eller ett par gånger per år. Det finns en gråzon mellan denna typ av inflytandeforum och det vi kallar ungdomsfullmäktige. Den huvudsakliga skillnaden mellan dessa är att forum som räknas som ungdomsfullmäktige arbetar med mer formella strukturer för förslag, beredning och röstningsförfarande medan dialogforum innebär att dialog förs under mer informella former.

Tematiska fokus- och arbetsgrupper

En form av inflytandeforum som innebär att dialog förs med unga kring specifika och avgränsade frågor. Dessa kan benämnas på olika sätt exempelvis fokusgrupper, workshops och tematiska arbetsgrupper. De skiljer sig från dialogforum eftersom det rör sig om en grupp unga som sammankallats för ett särskilt ändamål och för dialog utifrån ett mer snävt definierat syfte. En del kommuner använder exempelvis fokusgrupper för att följa upp och få fördjupad förståelse av resultaten av enkätundersökningar. Det är också vanligt att kommuner använder denna form av dialog för att få in ungas perspektiv i beredningen av ärenden, exempelvis vid utformandet av offentliga miljöer, byggandet av en ny stadsdel eller inför ombyggnad av en skola. Ett annat exempel är de så kallade gårdsråd som genomförs inom ramen för öppen fritidsverksamhet.

Källa: MUCF (2019)

Not. 5. I svarsalternativet för frågan står "Dialogforum (särskilt riktat till unga i åldern 13–25 år). Några av de kommuner och regioner som svarat på annat sätt har här angivit dialogforum riktat till yngre personer, till exempel 13–20 eller 13–19 år.

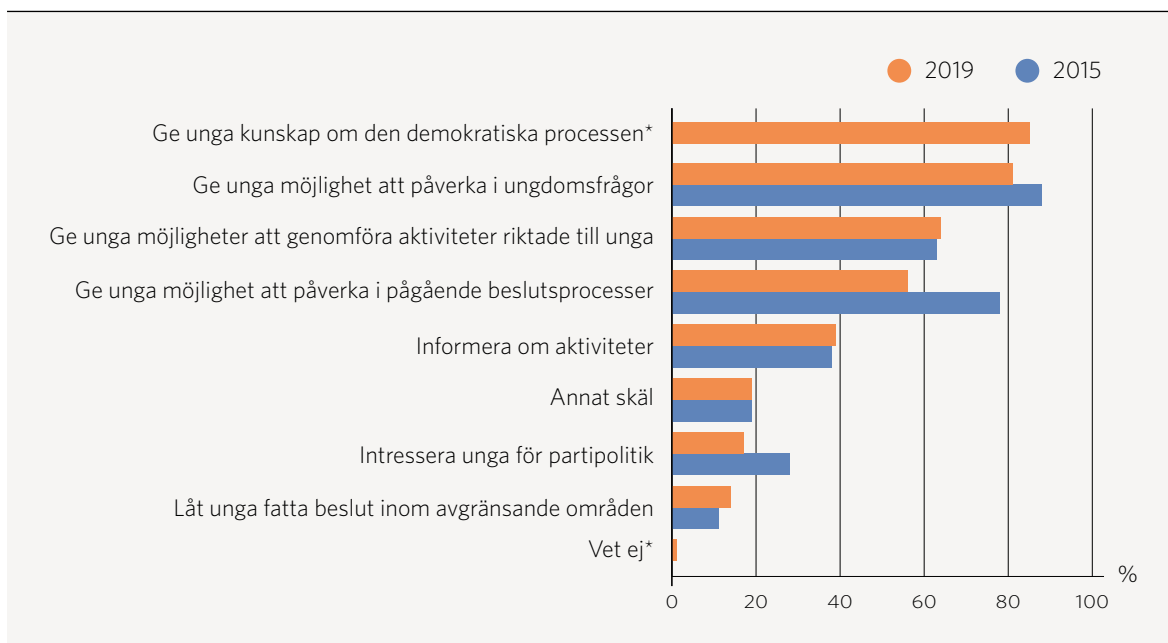
Två av tio kommuner och regioner har också angett andra syften med forumen. I de öppna svaren har kommunerna och regionerna bland annat nämnt att forumen är viktiga för att unga ska få göra sina röster hörda och få en känsla av egenmakt och delaktighet. De tycker också att forumen syftar till att stödja ungas engagemang och att de fungerar som en remissinstans så att beslutsfattare kan lära av de unga. Svaren från 2015 års enkät visar att kommunernas/regionernas syften med inflytandeforumen var liknande som idag. Undantaget är att det år 2015 var fler som uppgav att forumen syftade till att ge unga möjlighet att påverka i beslutsprocesser eller intressera unga för partipolitik.

Vidare så visar enkätsvaren att målgruppen för inflytandeforumen är dels unga i skolåldern, dels unga i åldern 13 till 25 år. Något fler anger att inflytandeforumen är riktat till unga i skolåldern (sex av tio) än unga 13 till 25 år (cirka hälften).

Inflytandearbetet är en del av ordinarie verksamhet

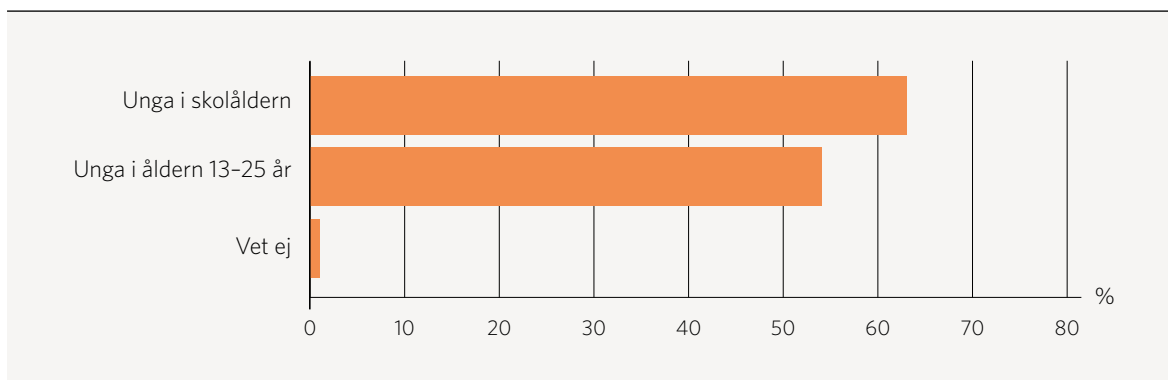
Enkätsvaren visar att inflytandeforumen organiseras på olika sätt. Det är vanligast att forumen är en del av kommunens/regionens verksamhet. Strax under åtta av tio kommuner uppger att de inflytandeforum som givits en mer formaliserad roll är organiserade som en del av verksamheten.

DIAGRAM 3. Syften med inflytandeforumen, efter år (%)

* Vet ej och ge unga kunskap om den demokratiska processen var inte inkluderade som svarsalternativ år 2015. Det är möjligt att ange flera svarsalternativ.

DIAGRAM 4. Inflytandeforumens målgrupp, 2019 (%)

Det är möjligt att ange flera svarsalternativ.

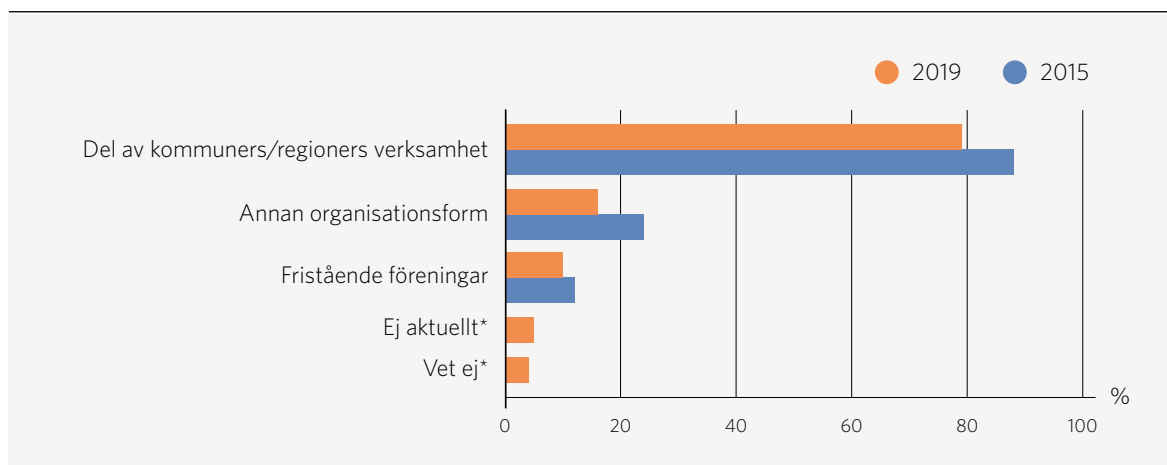

Knappt två av tio kommuner/regioner svarar att forumen har en annan organisationsform. Det är mindre vanligt att forumen drivs som fristående föreningar, vilket endast är fallet i en av tio kommuner/regioner. Enkätsvaren från 2015 års enkät visar att inflytandeforumen organiserades på ett likande sätt då som idag.

Av enkätsvaren framkommer att kommunerna och regionerna erbjuder stöd till inflytandeforumen på en rad olika sätt. Vanligast är att en tjänsteperson har fått i uppdrag att stödja forumen, vilket närmare nio av tio kommuner/regioner svarar. I nästan lika många kommuner/regioner, sju av tio, får forumen tillgång till möteslokaler. I fyra av tio

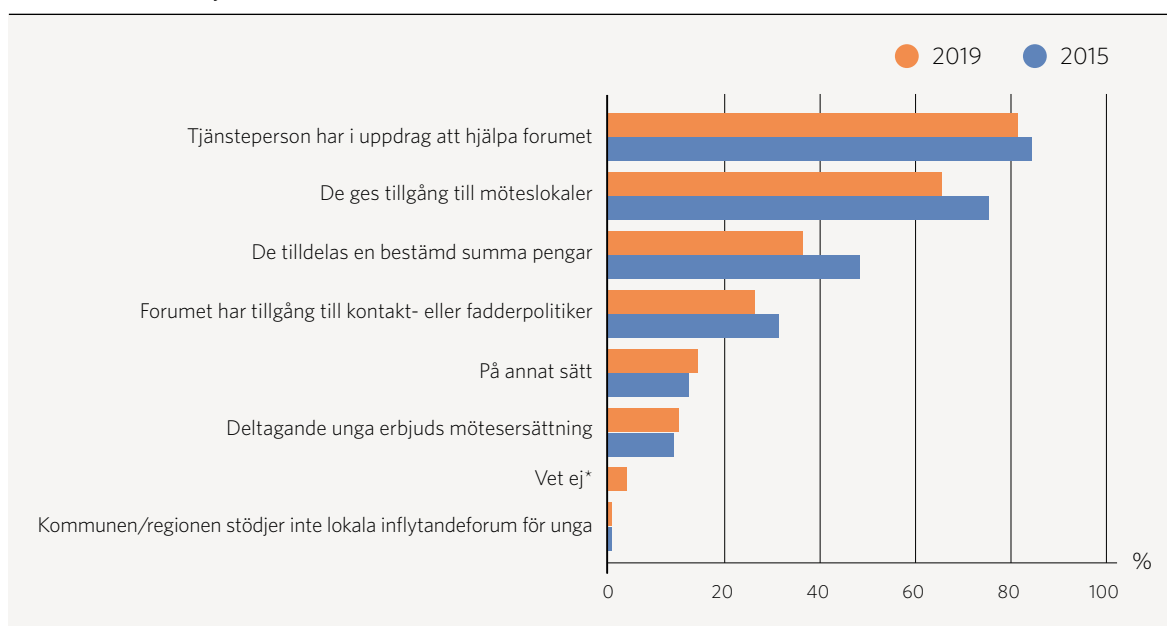
kommuner/regioner får forumen bidragsstöd och i knappt en tredjedel av dem tillgång till en kontakt- eller fadderpolitiker. Knappt två av tio kommuner/regioner har angett att forumen får stöd på andra sätt. I mångt och mycket kan det som nämns under annat sätt kopplas till att inflytandeforumen tilldelas olika typer av bidrag, till exempel för specifika projekt, möteslokaler, mat, eller andra löpande utgifter, samt att politiker och forumen har återkommande gemensamma möten. 2015 års enkätundersökning visade på att stöd till inflytandeforumen var utformade på ett likande sätt som i dagsläget.

DIAGRAM 5. Inflytandeforumens organisationsform, efter år (%)

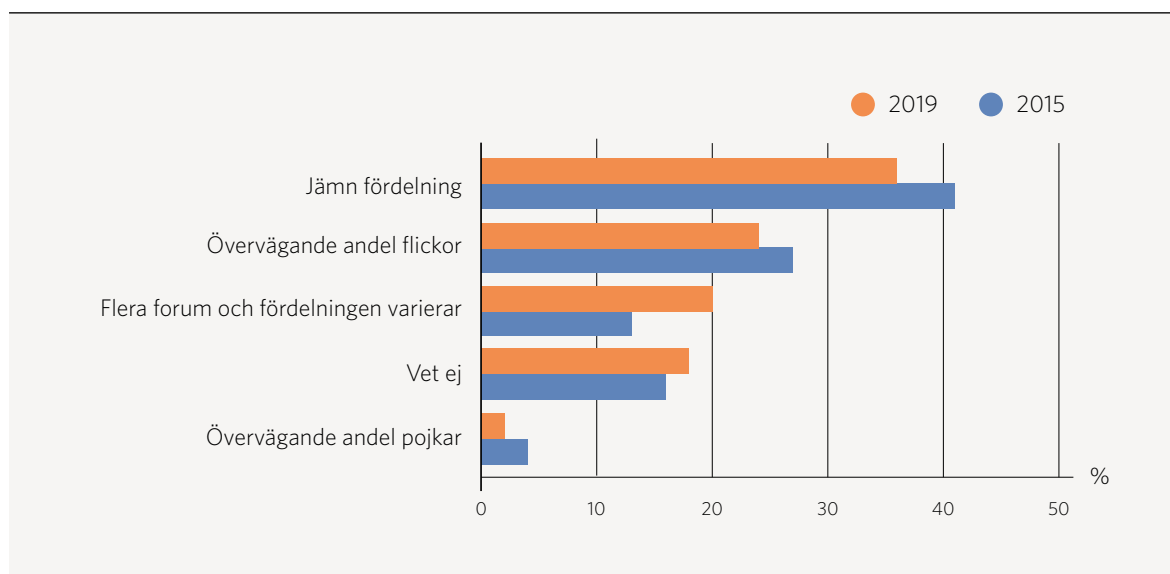
* Ej aktuell och vet ej var inte inkluderade som svarsalternativ år 2015. Det är möjligt att ange flera svarsalternativ.

DIAGRAM 6. Stöd till inflytandeforumen, efter år (%)

* Vet ej var inte inkluderat som svarsalternativ år 2015. Det är möjligt att ange flera svarsalternativ.

DIAGRAM 7. Könsfördelning i inflytandeforumen, efter år (%)

Inflytandeforumen når inte alla grupper i samma utsträckning

Kommunerna och regionerna har också besvarat hur inflytandeforumen är sammansatta med avseende på kön, utländsk bakgrund och funktionsnedsättning. Vad gäller kön tenderar flickor att vara representerade i inflytandeforumen i högre utsträckning än pojkar. Cirka en fjärdedel av kommunerna/regionerna uppger att det är en övervägande andel flickor i forumen, medan väldigt få uppger att det är en övervägande andel pojkar. Det är dock vanligast att forumen har en jämn könsfördelning, vilket fyra av tio kommuner/regioner svarar gäller för deras forum. Könsfördelningen i inflytandeforumen var likartad år 2015 – även då deltog flickor i högre utsträckning än pojkar i olika typer av inflytandeforum.

I majoriteten av kommunerna/regionerna har inflytandeforumen deltagare med utländsk bakgrund. Sex av tio kommuner/regioner uppger att forumen har deltagare med utländsk bakgrund, medan knappt en av tio säger att så inte är fallet. Vad gäller deltagare med funktionsnedsättning är de inte representerade i lika hög utsträckning som

personer med utländsk bakgrund. En fjärdedel av kommunerna/regionerna uppger att det finns deltagare med funktionsnedsättning och lika många svarar att det inte finns deltagare med funktionsnedsättning. Noterbart är att många respondenter är osäkra på om forumen har deltagare med funktionsnedsättning, då en tredjedel svarar att de inte vet. Enkätsvaren från 2015 visar att inflytandeforumens deltagare hade utländsk bakgrund och funktionsnedsättning i samma utsträckning som i dagsläget.

I enkäten ställdes också en fråga rörande hur personer blir medlemmar i inflytandeforumen. Hälften av kommunerna och regionerna uppger att personer blir medlemmar i inflytandeforumen genom att de utses i skolan eller att forumen är öppna för alla som vill vara med. Runt två av tio kommuner/regioner svarar att det förekommer att medlemmar utses i fritidsgårdar, genom ansökningsförfarande eller på andra sätt. I 2015 års enkät var frågan gällande medlemskap i inflytandeforum delvis utformad på ett annat sätt. Nämnas kan dock att det även då var många kommuner/regioner (sex av tio) som svarade att forumen var öppna för alla som ville vara med.⁶

Not. 6. För utförligare beskrivning se SKL (2015).

DIAGRAM 8. Deltagare med utländsk bakgrund eller funktionsnedsättning, efter år (%)

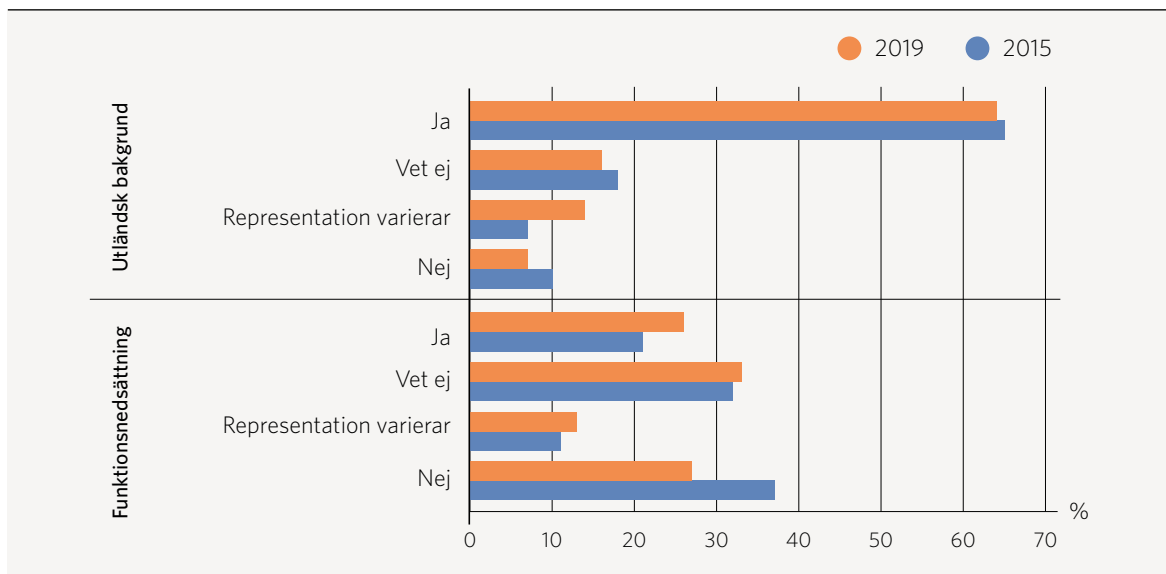
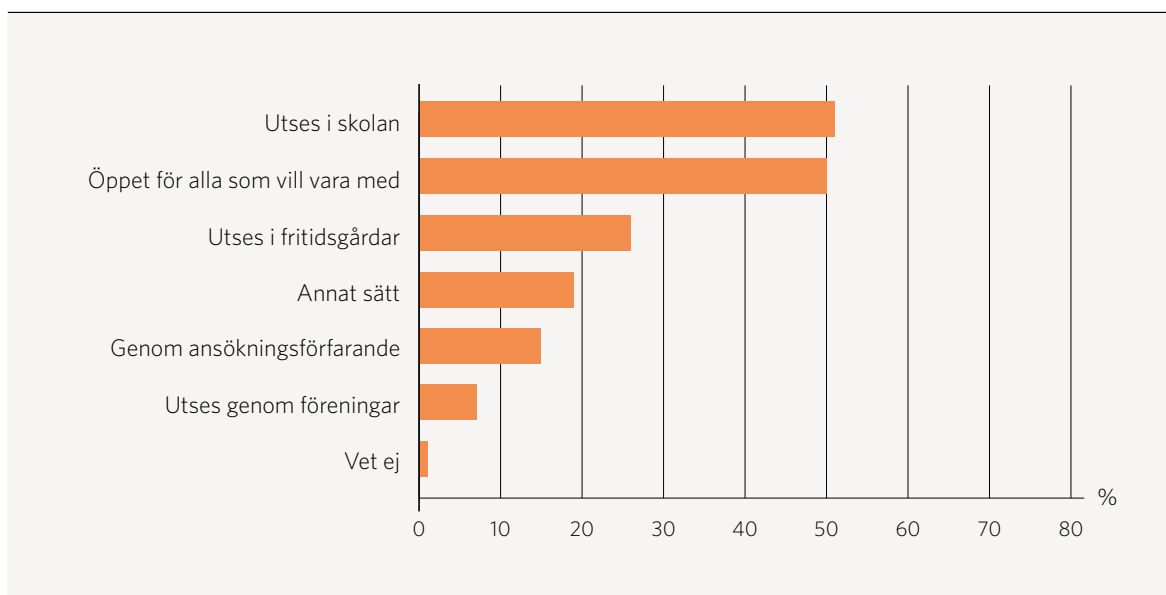

DIAGRAM 9. Medlemskap i inflytandeforumen, 2019 (%)

Det är möjligt att ange flera svarsalternativ.

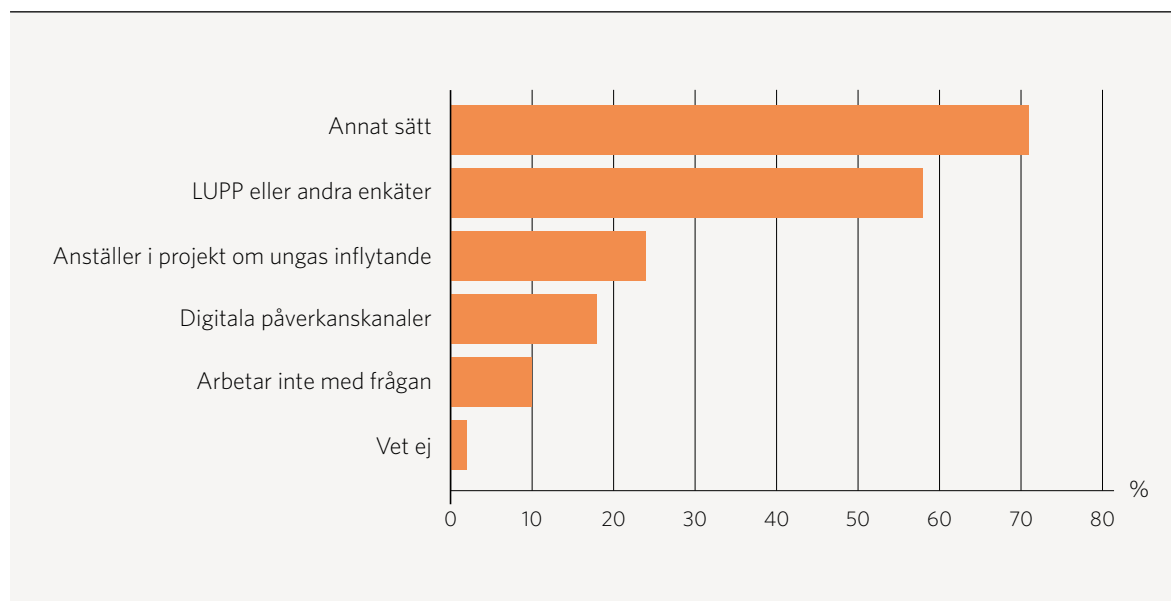
Andra verktyg för inflytande

Enkätsvaren visar att kommunerna och regionerna arbetar med en rad andra metoder, utöver inflytandeforum, för att fånga upp ungas åsikter och erfarenheter. Sex av tio använder MUCF:s enkät Lupp (lokal uppföljning av ungdomspolitiken) eller andra enkäter. Var fjärde kommun/region anställer unga för att arbeta i projekt som handlar om ungas inflytande. Knappt två av tio kommuner/regioner svarar att de använder digitala påverkanskanaler (exempelvis appar eller sms-panel). Endast en av tio kommuner/regioner svarar att de inte arbetar med metoder för att fånga upp ungas åsikter och erfarenheter.

Ett flertal av kommunerna och regionerna (sju av tio) har i fritextsvar beskrivit andra sätt som de använder för att fånga upp ungas åsikter och erfarenheter. En analys av fritextsvaren visar att det som primärt nämns här faller inom ramen för det

som kan kategoriseras som inflytandeforum. Exempelvis har de skrivit att de för dialog med unga, har ungdomsråd eller ungdomsforum. Av de 183 som angett andra sätt kan åtminstone 105 av svaren klassas som inflytandeforum. Resterande svar faller delvis in under de andra svarsalternativen. Exempelvis nämner de olika typer av enkäter och digitala påverkanskanaler (till exempel Facebook). Därtill nämns några metoder som inte faller in under de förspecificerade kategorierna, såsom exempelvis besök på fritidsgårdar och skolor för att fånga upp ungas åsikter och medborgardialoger som kan vara ett sätt att nå unga som inte nås via de mer permanenta formerna av inflytandeforum. Slutligen uppger några kommuner/regioner att de har elevråd. Då elevråd drivs inom ramen för skolverksamheten och därmed inte kan nå alla grupper av unga, är detta inte något som i denna rapport definieras som ett inflytandeverktyg.

DIAGRAM 10. Andra verktyg för inflytande, 2019 (%)

Det är möjligt att ange flera svarsalternativ.

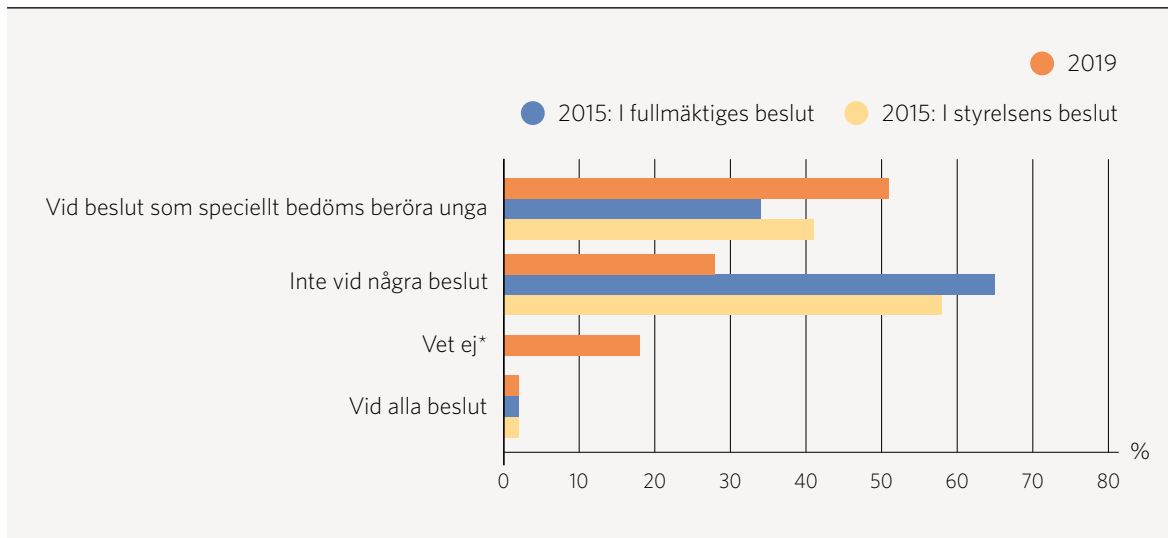
Ungas inflytande i beslutandeprocesser

En viktig del i arbetet med ungas inflytande är att möjliggöra för unga att ha en påverkan i beslutandeprocesser. I enkäten har kommunerna och regionerna beskrivit om och på vilket sätt de för dialog med inflytandeforumen i beslutandeprocesser. Drygt hälften av kommunerna/regionerna för dialog med forumen vid beslut som speciellt bedöms beröra unga. Knappt en tredjedel svarar att de inte för dialog vid några beslut. Dialogen med inflytandeforumen tenderar att ske i inledningen av en beslutsprocess, särskilt i samband med utredningar inför att beslut ska fattas eller när beslutsförslag diskuteras. Få kommuner/regioner uppger att de för dialog med forumen när beslut fattas, genomförs eller utvärderas. Betonas bör dock att enkätsvaren visar att dialogen med forumen främst sker vid andra tillfällen, vilket ungefär en fjärdedel av kommunerna/regionerna svarar. Det är möjligt att detta indikerar att dialogen inte primärt är utformad efter eller relaterad till beslutsfattandet.

Dialogen ökar – men är mindre kopplad till beslutsfattandet

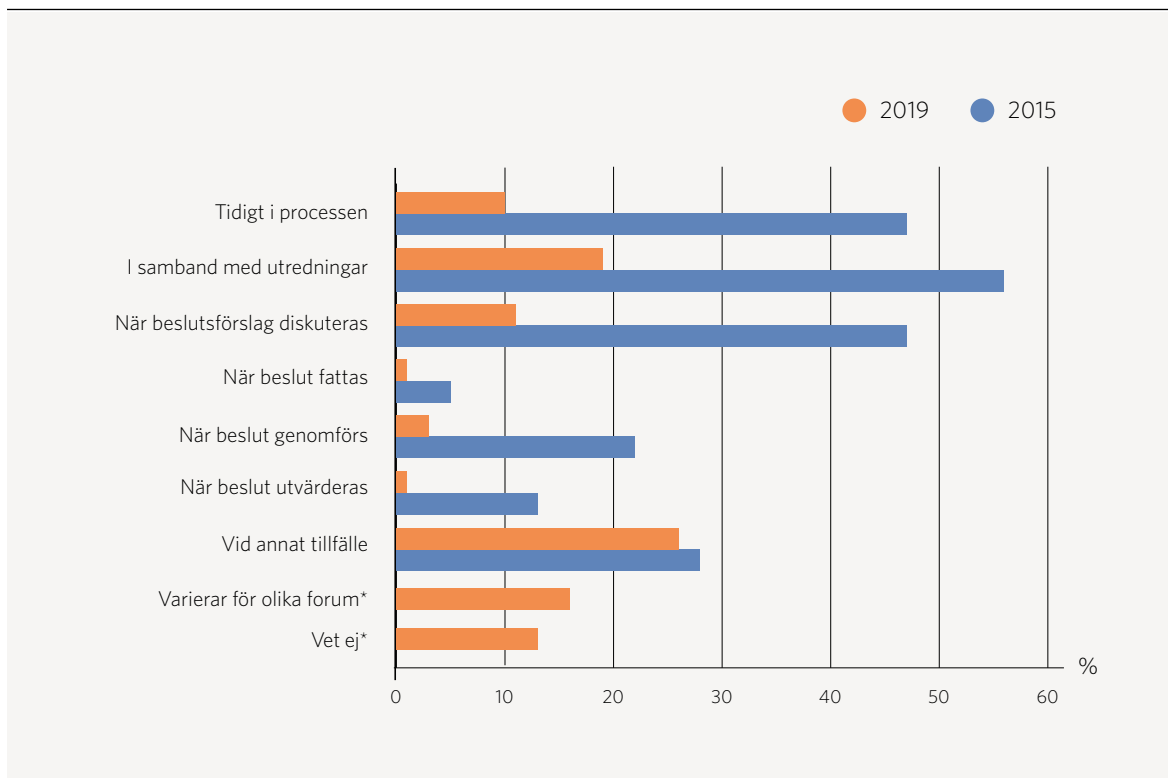
I jämförelse med för fyra år sedan så är det idag mer förekommande att kommuner och regioner för dialog med inflytandeforum inför beslut. År 2015 svarar dubbelt så många kommuner/regioner att de aldrig för dialog med inflytandeforumen i jämförelse med år 2019. Det är också något fler kommuner och regioner som år 2019 för dialog vid beslut som speciellt berör unga i jämförelse med år 2015. Vidare så tenderade dialogen med forumen att i ännu större utsträckning ha skett i inledningen av beslutsprocessen år 2015 i jämförelse med år 2019. Omkring hälften av kommunerna/regionerna uppgav att de för dialog med inflytandeforumen tidigt i processen, i samband med utredningar eller när beslutsunderlag diskuteras i 2015 års enkätundersökning, vilket är mer än dubbelt så många i jämförelse med år 2019. Samtidigt är det också fler kommuner/regioner som svarat att de för dialog med forumen när beslut fattas, genomförs och utvärderas år 2015 än i årets undersökning. Sammanfattningsvis tyder detta på att dialogen med forumen tenderade att vara mer nära sammankopplad med beslutandeprocessen för fyra år sedan än idag.

DIAGRAM 11. Dialog med inflytandeforumen, efter år (%)

* Vet ej var inte inkluderat som svarsalternativ år 2015.

DIAGRAM 12. Tidpunkt för dialog med inflytandeforumen, efter år (%)

* Vet ej och vi har flera forum och dialogen varierar dem emellan var inte inkluderade som svarsalternativ år 2015. Det är möjligt att ange flera svarsalternativ.

Osäkert om unga har faktiskt inflytande över de beslut som fattas

I enkäten ställdes också en rad frågor som berör om och i vilken utsträckning inflytandeforumen har påverkat de beslut som fattats i fullmäktige och/eller kommun- och regionstyrelsen. Det framkommer att kommunerna/regionerna överlag är osäkra på om inflytandeforumen har haft en reell påverkan på de beslut som fattats. Fyra av tio kommuner/regioner uppger att de inte vet om dialogen med inflytandeforumen lett till att beslut i slutändan ändrats. I omkring två av tio kommuner/regioner har forumen påverkat beslutsfattandet och i samma utsträckning svarar kommunerna och regionerna att forumen inte inverkat på besluten eller att det varierar forumen emellan. Jämfört

med år 2015 har andelen kommuner/regioner som säger att inflytandeforumen aldrig leder till att beslut ändrats nästan halverats. Det är också fler som idag uppger att det varierar vilken påverkan olika forum har haft jämfört med för fyra år sedan.

Enkätsvaren visar att inflytandeforumen har haft påverkan på beslut inom en rad olika områden. Framförallt har dialogen med inflytandeforumen lett till att beslut ändrats i frågor relaterade till kultur och fritid och ungdomsaktiviteter. Strax över sex av tio svarar att inflytandeforumen har haft en påverkan inom dessa två områden. Runt en tredjedel uppger att inflytandeforumen haft påverkan i frågor som rör skola och kollektivtrafik samt inom andra områden. Resultaten från 2015 års enkät visar på ett liknande mönster.

DIAGRAM 13. Inflytandeforumens påverkan på att beslut i fullmäktige och styrelse ändrats, efter år (%)

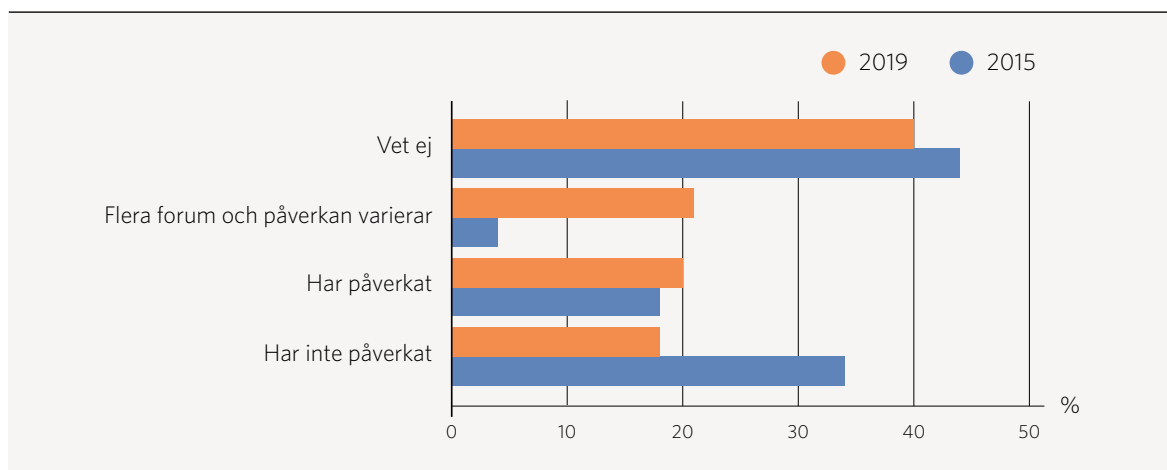
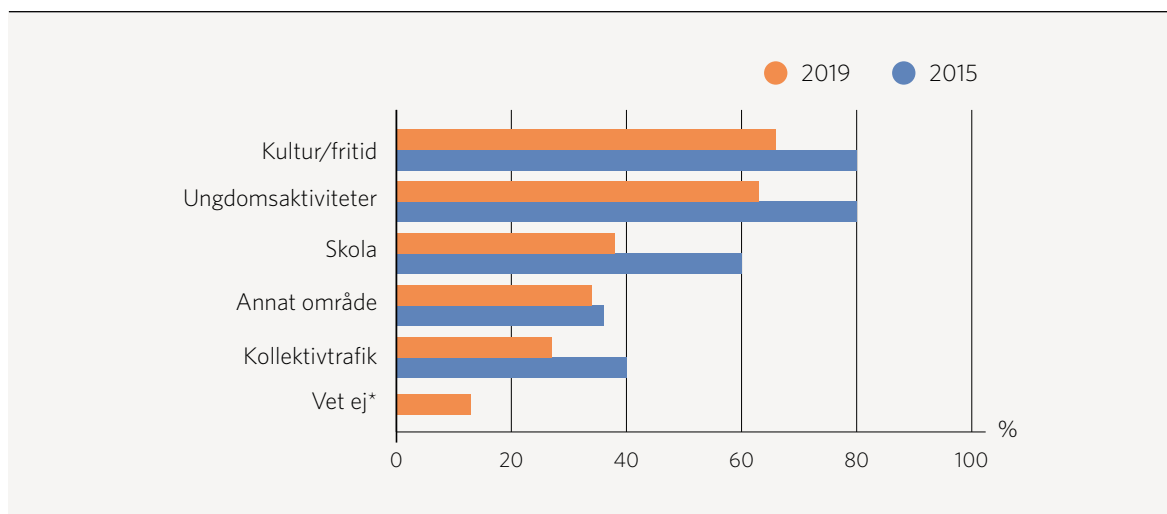

DIAGRAM 14. Områden där inflytandeforumen påverkat beslut, efter år (%)

* Vet ej var inte inkluderat som svarsalternativ år 2015. Det är möjligt att ange flera svarsalternativ.

Avslutande diskussion

Den här rapporten har analyserat hur kommuner och regioner arbetar med ungas inflytande, vilka former och metoder de använder i sitt arbete och i hur stor utsträckning unga ingår i beslutande-processer. I rapporten beskrivs också om och hur kommunernas och regionernas arbete med ungas inflytande förändrats de senaste fyra åren. I den här avslutande diskussionen lyfts de viktigaste slutsatserna från rapporten.

De flesta kommuner och regioner bedriver inflytandearbete

Behovet av att stärka ungas möjligheter till inflytande och känsla av delaktighet i samhället har lyfts i flera sammanhang.⁷ I rapporten framkommer att majoriteten av landets kommuner och regioner på något sätt bedriver verksamhet som syftar till att stärka ungas inflytande. Detta arbete tar många olika former och det är såväl av kommunerna och regionerna formaliserade forum som forum där ungas egna frågor styr utformningen och mötesplatserna. Ungefär varannan kommun och region har ett eller flera inflytandeforum för unga. Forumen syftar främst till att ge unga möjligheter att genomföra aktiviteter riktade till unga

och låta dem påverka i beslutsprocesser. Bland de unga som deltar i forumens verksamhet är fler flickor än pojkar. Majoriteten av forumen har deltagare med utländsk bakgrund och en fjärdedel personer med funktionsnedsättning.

Utöver arbetet med inflytandeforum, visas i rapporten att många kommuner och regioner även använder Lupp eller andra enkäter i sitt inflytandearbete. Det är dock mindre vanligt att kommunerna och regionerna har antagit en övergripande policy för ungdomspolitik som ramverk för arbetet med ungas inflytande.

Ungefär hälften av kommunerna och regionerna för dialog med inflytandeforumen när de ska ta beslut som speciellt bedöms beröra unga. Dialogen är oftast inte utformad efter eller sammankopplad med själva beslutsprocessen. När dialogen kopplas till beslutsfattandet sker den främst i samband med de utredningar som görs tidigt i beslutande-processen. Kommunerna och regionerna är osäkra på om dialogen med unga har en faktisk påverkan på de beslut som fattas. I de fall som unga har haft inflytande på beslutsfattandet berör besluten främst kultur och fritid samt ungdomsaktiviteter.

Not. 7. Se MUCF (2019) för en översikt.

Ungas möjligheter till dialog ökar, men inte deras inflytande på beslut

Hur kommunerna och regionerna arbetar med ungas inflytande har i några avseenden förändrats de senaste fyra åren. Det framkommer att färre kommuner och regioner har en policy för ungdomspolitik idag jämfört med för fyra år sedan. Trots det, visar rapporten att ungas möjligheter till dialog med beslutsfattare har ökat. Det förekommer oftare att kommuner och regioner för dialog med inflytandeforum vid beslut som särskilt berör unga. Dessutom har andelen kommuner och regioner som aldrig för dialog med inflytandeforumen halverats. Det framkommer dock att det idag är

mindre vanligt att dialogen är direkt sammankopplad med beslutsprocessen och, framför allt, beslutsfattandet. Det är också idag färre kommuner och regioner som uppger att ett av inflytandeforumens primära syften är att låta unga påverka i beslutsprocesser. Sammantaget visar resultaten att ungas möjligheter att göra sina röster hörda har ökat då de oftare får chansen att föra dialog med beslutsfattare. Trots det, verkar det som att unga inte har fått ett ökat reellt inflytande över de beslut som i slutändan fattas.

Referenser

MUCF (2019) *Det vore ju kul om de frågade nån gång. Ungas möjlighet till inflytande på lokal nivå.* Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Regeringens proposition 2013/14:191 *Med fokus på unga – en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande.* <https://data.riksdagen.se/fil/66D9A442-488C-4A98-9053-34A553ECE749>.
Online: 2019-10-03.

SKL (2015). *Ungas delaktighet. Ungas möjligheter till delaktighet och inflytande i den lokala beslutsprocessen.* Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting.

SOU 2016:5. *Låt fler forma framtiden!, betänkande.* 2014 års Demokratiutredning – Delaktighet och jämlikt inflytande. Stockholm: Wolters Kluwers.

Ungas inflytande

SKL och MUCF har undersökt hur kommuner och regioner arbetar med att möjliggöra för unga att vara delaktiga i beslutsprocesser och resultatet kan du ta del av i denna skrift. Det visar sig att kommuner och regioner ger unga inflytande på många olika sätt dock finns det utmaningar för hur de tar till vara på ungas synpunkter, tankar och idéer i beslutsprocesserna.